

СТАНИСЛАВІВСЬКЕ СЛОВО

ВИХОДИТЬ ТРИЧІ В ТИЖДЕНЬ

Рік II.

Станиславів, середа 1 липня 1942.

Ч. 64 (105).

СВІТЛІ ЧАСИ УКРАЇНСЬКОЇ ТОРГІВЛІ

В останні десятиліття та навіть і століття український народ, це в подавляючій більшості народ рільничий. Зокрема дуже слабо в нас розвинена торгівля. Польська статистика з 1931 р. виказує для станиславівського воєводства всього 4,3% населення, яке працює в торгівлі з забезпеченнями. Коли взяти під увагу, що на наших землях торгівля була в подавляючій частині в руках чужинців, головчо жидів і що навіть кооперація, яка старалася заступити в нашому народно-господарському організмі ту таку важну прогалину, становила тільки дрібну частину господарського життя краю, можна прийняти, що не більше 1% відсотка українського населення займалося торгівлею і то в більшості були це тільки купці дрібні, низова ланка в торговельній ієрархії. То само, що про буйне станиславівське воєводство, можна сказати про всі українські землі, весь український народ.

Ставок і млинок і вишневі сади, це символи українського замирення до хліборобства, це основа цілого українського господарського світогляду.

Та не так було колись. Колись український народ був не лише народом гречкосіїв, але мав високо розвинену торгівлю і то торгівлю в міжнародних розмірах.

Дуже високо стояла українська торгівля в княжих часах. У тому часі наші предки вели торгівлю на широку руч. До буйного розквіту української торгівлі в тих часах причинялась обставина, що Україна лежала на шляху з „Варяг во Греки“ — торговельному шляху, що провадив зі Скандинавії на Балкани. Найважливішою комунікаційною артецією на українських землях був Дніпро, яким ішли торговельні валки з України на Чорне море. Крім того через українські землі йшов другий торговельний шлях із західної Європи на Північний Кавказ та в Азію.

Внаслідок цього на Україні дуже скоро розвинулася міжнародна торгівля. Тому, що торгівля тоді була получена з безпеками через неупорядковані відносини та що купецькі валки були дуже часто наражені на напади різного роду грабіжницьких банд, торгівлю на Україні займалися лицарі, які в разі потреби мусили озброєною рукою відбивати грабіжницькі напади, чи напади різного роду кочових орд.

Тож не дивно, що як українські лицарі, так і українські купці мали одного й того самого патрона: святого Юрія.

Українські купці ввозили з України різні продукти, продукти ловецтва та риболовства, як хутра, рибу, мед, невільників тощо, а на Україну привозили витвори західно-європейського промислу, в Візантії тамошні вина та різного роду паволоки, золотоголові й інші дорожчі тканини. Українські князі

опікувалися торгівлею, давали в разі потреби купецьким караванам збройну охорону та свою печать, цебто поручаючі листи.

Що більше, з огляду на розвиток міжнародної торгівлі на Україні, Українська Держава в своїй закордонній політиці, як це бачимо в сучасних державах, углядала й інтереси української торгівлі та української господарки. Походи українських князів мали на меті між іншим, заповнити українським купцям нові ринки збуту та усунути конкуренцію чужої торгівлі.

Це можемо сказати вже про перших українських історичних князів Олега та Ігоря. Найкраще бачимо це з договорів, що їх вони склали після своїх походів. Олег після перемоги над Візантією забезпечує своїм купцям ринки збуту в Греції, право перебувати в Царгороді по 6 місяців під ярд, а що більше, діставати на той час харчі від грецького цесаря та харчі на дорогу. В тому часі була в Царгороді особня українська торговельна ділянка біля монастиря святого Маманта.

Рівнож економічні мотиви спонукували й великого князя Святослава Завойовника до не одного з його воєнних потягень. Обставина, що держава хозарів високо розвиненою торгівлею становила поважну конкуренцію українській торгівлі, він піднявся воєнним походом проти хозарів і розгромив їх. До війни з Болгарією спонукували його теж економічні мотиви — бажання створити імперію, яка могла би вести торговельні взаємини з цілим тодішнім знаним світом.

Найкращим доказом, що українці княжих часів були народом до основ торговельним, є „Руська Правда“ та інші правні збірники, які трактують дуже багато проблем по-купецьки, займаються справою процентів, справою неплатних довжників тощо. З упадком Київської імперії підупала також і міжнародна українська торгівля.

Та проте в українців купецька жилка не пропала. Розвивалася буйно торгівля в Галицько-Волинській державі і багаті міщани-хупці, це була верства, на якій дуже часто опиралися галицькі князі у своїй боротьбі з боярами.

Але й пізніше на українських землях процвітає торгівля.

Навіть під польським пануванням, не вважаючи на різного роду обмеження, яким підлягали українці, українська торгівля розвивалася буйно. Але вона перейшла з рук української шляхти, яка тепер у більшості „для лакіства нещасного“ покинула віру й націю українську та перейшла в чужий табір, у руки козої верстви-українських міщан. Українське міщанство: купці, ремісники та промисловці — були тепер найзаможнішою та найкультурнішою українською верствою. Дома українських купців своїми багатства-

ми не уступали магнатським. Українські купецькі сини їздили на студії на заграничні університети. Українські купці, які даліше вели традиційні торговельні зв'язки зі Сходом (Туреччиною) та західною Європою й збували продукти українського рільництва, лісництва та ловецтва (збіжжя, хутра, мед, дерево, поташ), чулися опорою цілого українського культурного та національного життя. Вони удержували своїм коштом школи, друкарні, будували церкви, (наприклад відома Волоська церква у Львові), підтримували мистецтва. Вони, коли було треба, заступалися за справи українського народу та православної церкви перед королем і соймами, даючи, коли того було треба (а в шляхетській Польщі того було треба завжди), величезні хабарі, кому було треба (не раз по декілька сот волів).

Та не лише на західно-українських землях процвітала торгівля, займалося нею, за взором предків — княжих лицарів, також українські козаки. Вони, зокрема т. зв. городове козацтво вели оживлену торгівлю продуктами української землі, а саме рибою, хутрами, воском, медом, збіжжям тощо. Також кримську сіль, яку тоді продукували там місво з морської води, возили вони в Польщу і в інші краї. До самої Польщі запорожці возили річно до 1.000 возів соли.

Навіть після упадку Козацької держави українська торгівля не зразу заникла. Ще дозгі часи, бо аж до вибудування залізничних ліній, що лучили чорноморське побережжя з іншими українськими та російськими землями, на Україні процвітало чумацтво. Це чумацтво, оспіване так у нашій народній і мистецькій літературі („назва від чуми й інших пошестей, що їх вони дуже часто завозили з над моря), було торгівлею на більшу міру. Чумики — звичайно меткі, підприємливі одиниці, що не раз, подібно, як колишні князі лицарі, мусили зі зброєю в руках ставити чоло стеновим розбишкакам — проводили оживлену торгівлю з землями Північного Кавказу та з Туреччиною. Сіль із Криму та з-над Озівського моря, риба, вина й турецькі шовкові матерії, це були продукти, що їх чумики привозили в Україну й ввозили даліше. Рівночасно ввозили вони українські продукти.

Так, бачимо, що український народ споконвіку мав нахил до купецтва не в меншій мірі, ніж інші сучасні торговельні народи. Лише лихоліття, серед якого він жив, довело до його упадку та до переміни українців у народ гречкосіїв.

Та це не забиле в душі українського народу зрозуміння для ваги торгівлі й промислу. В останніх десятиліттях ми бачимо у нас стихійний новопог до торгівлі. Зі скромних починів чито приватних одиниць, чи кооператив зачала у нас чимраз

Міністер Розенберг в Україні

Альфред Розенберг, міністер для новоанатих країв на Сході, в'їждувачи інспекційну подорож на Схід, після гостини в прибалтійських країнах, приїхав в Україну. Міністер відбув конференцію в Рівному з керівниками німецької адміністрації для України. В промові висловив своє подовлення в виконаній праці та вітбудови українських земель. Головною гаданням відбудови — це снування коаліційної системи, яке, одначе, мусить іти поступово. Україна вирізняється зі сходу своєю протимосковською поставою і це слід взяти під увагу. Всюди слідно пробудження давньої культури народу.

З Рівного міністер поїхав до Києва. Його привітали визначні особи німецької цивільної і військової влади. Під час свого перебування в Києві міністер був на представленні в опері, опісля відвідав один коаліційний округ, де розмовляв зі селянами. Зкєргя міністер оглянув важніші пам'ятки Києва та сказав вінок на гробах полаганих німецьких жовнірів, похованих на кладовищі „Аскольдова Могила“.

ДАЛЬША ОБСАДА АЛЕВТІВ

Японці обсадили дальні острови Алеутського Архіпелагу, займаючи острови Кіста і Ату. С це найбільші острови західної групи, бо їхня довжина вносить приблизно 100, а ширрина 50 км. В 1938 році Злучені Держави Америки побудували на них одну малу летунську та одну морську базу для підводних човнів. Значіння цих найновіших японських операцій додають в Токіо в тому, що таким чином Америка по втраті основних одиниць своєї воєнної флотії буде цілковито позбавлена можливости настати на Японію. А навпаки, японська воєнна флотія зможе тим самим зайняти догідне становище проти аляскі та американської суші.

Американські відділи для Єгипту

В Анкарі говорять між іншим про недалеку появу американських відділів в єгипетським фронті. Але відомості, які прийшли з Багдаду не воєнім зміст. Радше йде тут мабуть про англійську пропаганду. На ділі справа представляється так, що половина американського експедиційного корпусу, який знаходиться тепер в Іраку, а саме в силі 11.000 жовнірів, має бути спрямована не до Палестини, як це було передбачено, а до Єгипту. Іде тут про одну змоторизовану дивізію, яка стоїть тепер ще поблизу Багдаду.

краще розбудуватись торгівля та промисл. Мимо сильної конкуренції, у твердій боротьбі український купець, промисловець, чи кооператор зачат здобувати собі право громадянства в краю, а знайти у світі (напр. „Маслосоюз“).

Большевицька окупація довела до заломання того руху, одначе тепер уже бачимо обяви відродження в тому напрямку, а це для запоруку, що в скорому часі українська торгівля та промисл знайдуть належне їм місце в господарському устрою Новій Європі.

Наступ на Єгипет та неспокої на Близьким Сході

Після наглого упадку Тобруку німецька команда зуміла скоро використати злочини ворога. Не сповна 4 дні по влягттю твердині проломано англійські укріплення на лібієсько-єгипетській границі, та безсеречно переслідуючи розбитого ворога, досягнуто Сіді Ель Барані, у віддаленні 100 км. від границі. Не гаючи ці хвилини часу німецькі змоторизовані відділи повели дальшій наступ, загрожуючи аж в західну сторону Марса Матрук. Тут вирішили англійці боротися, готували свої змоторизовані частини. Марса Матрук має бути другою і останньою опірною точкою оборони Єгипту. Сама місцевість має незвичайно догідне оборонне положення та є укріплена від заходу. За англійськими зведеннями з Каїра німецько-італійські війська машерують на це твердиню трьома колоннами: найбільша наступає зі Сіді ель Барані, друга, менша вже є в західних околицях Марса Матрук, а третя, що пробирається суходолом в глибини пустині переїхала 120 км. на відведений захід від твердині. Англійці побоюються, що німці коноплять тамошній мочаруватий терен та підуть далше на схід, оточуючи систему укріплень, що тягнеться на захід від міста. Тепер саме йде великий бій за Марса Матрук. Він вимагає від жовнів неабияких зусиль, бо температура виносить 38° горячі а то й більше.

Скоро офензива на Єгипет викликала неспокої на Близьким Сході, зокрема серед ворожо наставлених до Англії арабів. Відомості в Палестини та Сирії

говорять про демонстрації та ворожі виступи проти англійської та американських урядових ставниць. По більших містах почалися масові акції. Громадяни Північної Америки дістали квазивид, на який вони перешли вже в найближчому часі залишити Близький Схід, бо уряд не румить, чи зможуть не зробити того. В Єрусалимі на біржі підскочили ціни, зокрема подорожню золото. Не говорять вже про те, що офензива Ромелі зеструмувала цілий Єгипет. Єгипетський прем'єр Нагас Паша відбув цілий ряд конференцій з англійськими військовими колами. Видав гострі розпорядки проти всяких маніфестацій та поширювання поганих вісток Багато Італійців арештовано.

Англіїці зажадали, щоб Єгипет проголосив війну Німеччині і Італії. На це прем'єр Єгипту відповів досвідко так: „Ми ніколи не проголосимо війни та не приступимо до неї. Уряд не змінив своєї політики неутралітету“. Королем Фаруком призначили англійці спеціальну свою охорону, а єгипетське військо взяло в свої руки внутрішню охорону краю. За відомостями з Анкари англійці мали зажадати від єгипетського уряду передачі всієї влади в руки англійського війська.

За найповнішою заявою Нагаса Паші англійці зібравши всі свої сили, щоб перейти до протинаступу. В заяві сказано: „Бритійській початковій команді не йде про те, щоб здобути, чи втрапити більше або менше терену, але йде про вибір місця для рішального бою“.

ПОВИВКИ З УКРАЇНСЬКИХ ЗЕМЕЛЬ

ХЕРСОН

В печатком газети п. західного ривка до четвертої херсонської сесії вихід середньої медичної, сільськогосподарської, будови доріг та морської. В деяких з них розпочалося навчання при високому числі слухачів. Школами викладають німецькі уряди та місцеві українські адміністративні чинники.

ДНІПРОПЕТРОВІВСЬКЕ

В місцевому Технікумі Залізничного Транспорту відбувається наука на таких відділах: електротехнічному, колійному, вагону, холодному та енергетичному. Перший випуск молодих фахівців передбачений на кінець червня п. р. Випуск матиме 23 учнів, які після закінчення Технікуму підуть на дворічну практику. — З розпорядження генерального комісара відновлено в Дніпропетровському також вивчення на Землезнавчальному Технікумі. Школа має тепер два курси в 135 студентами.

КАМ'ЯНСЬКЕ

Знаходиться це місто на схилах Дніпра, на відстані від Кременчука. За більшовицьких часів носило воно назву — ім'я ката українського народу Дев'ятого. В перших днях відступу більшовиків це місто залло в себе гавесну назву й вирадо себе „Кам'янським“. — Мерканти Кам'янського вилез до відбудови міста. Виродок кількох місяців праці їхня унічалає успіхом — пущенням у рух електростанції, яка незабаром буде постачати свою енергію своєму сусідові. — Дніпропетровському. В місті уружнено рад установа, які під сучасну пору викладають досить авану активність. Існує театр та виходить часопис „Кам'янські Вісті“. Головою міста є п. Смішленко, який у всіх своїх співгромадян користується великою пошаною за свою працю й активність.

ХАРКІВ

Недавнє слідство в справі знущань і вбивства більшовицькими енкаведистами харків'ян виявило, що совети перед утечею замордували понад 1000 політичних в'язнів без якогонебудь слідства, чи суду. Частина їх розстріляли, частину спалили живцем. Між населенням Харкова в цього приводу люте справедливе обурення проти червоної мушкетерії.

КІРОВОГРАД

Перепис населення в Кіровограді виявив, що місто має всього 68.143 мешканців, у тому числі 27.808 чоловіків, а решту жінок. На українське населення припадає 62.405 душ (91,6%), на особи німецького походження 431 душ. 8-поміж інших численних національностей на перше місце висувують москалі в числом 4.647 душ (6,8%).

ВОКАЛЬНИЙ КВАРТЕТ

При Дніпропетровському Українському музично-драматичному театрі організовано вокальний квартет у складі артистів п. п. Ляля, Настеріва, Дашевського та Мадьєва.

Пять ліній наступу

Англійський часопис „Ділі Експрес“ приносить карту, на якій зазначено пять ліній спільного наступу альянтів на держави осі. Перший удар спрямований на мурмансько-фінський фронт. Большевицькі війська, проломивши сильно збутовані фінські укріплення, мали б зустрітись з англо-американськими військами, висадженими в Північній Норвегії, в околиці Гаммерфесту. Друга лінія наступу це висадження авіацельного десанту з моря в Північній Франції і Голандії при одночаснім прориві морських советських сил з Фінського залуви через Балтику та канал Вільгельма. Третя лінія це удар в Москві прямо на Берлін при одночаснім просуванні альянтських військ в Франції і Голандії теж в напрямі німецької столиці. Четверта ліній випадку має за завдання опанувати західню частину Середземного моря,

при чому мала б бути порушена територіальна суверенність Еспанії і Португалії. Найцікавіша є пята лінія атаки. Вона представляється так: з Близького Сходу одна офензивна група вдаряє на Лівію, Італію і сістається на Балкани, а друга, порушуючи турецьку територію, йде по через Кавказ і Україну та зустрічається з першою за Карпатами. Спробу виконати частину цього останнього плану ми бачили останню під час офензиви Тимошенка на Харків та в участі альянтських літаків на фронті Севастополя, не говорючи вже про нещодавню англійську офензиву в Лівії.

КОРОТКІ ВІСТІ

Після повідомлень з Буенос-Айрес аргентинський президент з огляду на його тяжку хворобу очей — уступив. Його обовязки вже від довшого часу виконував пост президента Костільо.

ПСИХІКА КОЧОВИКІВ

Європа чимраз ясніше починає усвідомлювати собі правдиву суть московського сходу. Поза цього зовнішнім означуванням „Советський Союз“, „совети“, „большевики“, більше вдумчиві і спостережливі журналісти уміють за стрічними людьми та їх нец кавою, здавалося б, однотонністю відкрити трохи правдивого обличчя їхньої раси. Преса, видання, публікації починають звертати увагу на прикмети і вроджені риси московської породи, яка значшла собі форму большевицького володіння.

Один німецький журналіст пише про москалів так: „Це прастара спадщина кочовиків, бо ці люди вродженим собі гоном отари, що його завжди можна обсервувати, завжди чуються добре, навіть, коли їх запроторять в далекі відсталі краї Росії. Ніде вони не чуються чужо, Всюди є їх батьківщина, По-

чуття віддалі ніколи їх не тривожить. Вони відчувають те саме, що їх жовнір на далекій китайській границі, 10 тисяч кілометрів віддаленні від своїх. Він там не бачить нічого особливого, ніщо не звертає його уваги, він теж нічого не спостерігає. Це для нього така сама вітчизна, як у себе вдома. Це дійсно почуття, що його могла зродити така безграницна країна. Чи вміють вони читати? Чи вчились вони географії? З картою не вміють обходитися навіть підфіцери советської армії, як про це можна було переконатись. Але ці примітивні люди йдуть все далше, завжди знаходять якусь щілину, крізь яку можуть протиснутись там, де звичайний європеець, позбавлений інстинкту, мусив би марно загинути.

При тім усім це зовсім не є якась людське почуття, яке каже їм мандрувати. В більшості випадків, коли

їх запитати, вони зовсім не виявляють охоти повертати до батьків, до дітей, до жінок, чи до своїхів. Вони мандрують по краю, проноухуючи та вишукуючи, де їм ліпше влаштуватись. Цю прикмету доповнює подекуди друга, яку можна заобсервувати, а саме: байлужність до долі рідні. Мільони цих людей гинуло в війні, мільони попали в неволю, мільони мусили покидати свої дома, мільони пішло на вигнання, як жертви власних таки людей. Можна б подумати — безмежне терпіння. Немає родини, де б не бракувало одного, двох членів. Між ними нема жадної поштової сполучки. Все навіть доля погиблих є їм незнана.

Як дуже побивались та журились про своїх найближчих чи найдорожчих люди у Франції або в іншій якій країні. Зате тут знайшли ми тільки мовчання і апатію. Полонені оповідали нам: коли вони на Уралі або в Сибірі залишали свої оселі,

вони тим самим переставали бути членами своєї рідні та відходили в нестане. Ніхто вже „не числився“ з їх поворотом. Полева пошта? Півзагалі немає в советському війську, за мирних часів вона йшла місяцями. Підчас війни на неї взагалі нема часу.

Над всякими втратами переходять тут до денного порядку. Одиниці гинуть безслідно в масах сучасних та прийдешніх людей. Цей край втратив 12 мільонів людей є часі великого голоду аперед 10 літ. Ніхто про це більше не говорить.

Це залишиться назавжди незрозуміле для людини із Заходу, яка на тлі цього контрастового образу пізнає свою індивідуальність і стає членом суспільства, що охоронює її та має для неї зобовязання. Це вона вважає підставою своєї культури.

КОРИСНА МОВОЗНАВЧА РОЗВІДКА

Хочу звернути бачну увагу нашого інтелектуального громадянства, особливо молоді вчителів, учителів та в урядничій інтелектуальній на величезну користь популярну мовознавчу студію самого молодого, але вже доволі відомого вченого, Др. Ярослава Рудницького, співробітника Українського Берлінського Інституту, автора гарного посібника Української мови для німців.

Ця розповідка п. в. Як говорити по-літературному? вийшла 1941 р. в Празі, має 103 ст. друку, коштує 4 золоті. Її купити й до неї заглянути — потрібно. Ця студія — це на меншу скалку прями, яку мають воляки завдяки впадці, проф. Крицькому, п. а. „Jak się należy mówić po polsku“...

Мета автора нашої невеличкої студії справді важлива і патріотична: поклати громадянству найкращі прогреси проти літературної мови у вухах, слововміст, складні й слівні, витончені його владність на чистоту і красу української мови, щоб воно дорожило тим національним скарбом безумовно більше, ніж досі. (Особливо „галчани“, на мою думку, перевшують наддніпрянців у достатку культу рідної мови).

Автор доручає на початку своєї розвідки найкращі посібники до навчання теперішньої української мови. Найкраще ставити Сивальського „Нариси української літературної мови“, переиздані в останньому часі у Львові. Нажаль, це останнє слово науки має цю ваду, що мовні правила в ньому в'ясовані доволі тяжко.

Мені здається, що найкращий підручник граматичний дав би проф. Сімочук, який хотів переробити відповідно до сьогоденного стану українського мовознавства свою знамениту граматку. Ця книжка — це зразок ясності, прозорості, основного знання, докладності.

Розвідка Др. Рудницького показує українцеві у вухах:

1) Як неправильно „імають“ інтелектуальні-українці, вживаючи таких диких форм, як: „Яніва“, „Кравціва“. 2) Виступає автор зовсім справедливо проти несприродного, штучного вимовляння приголосних т, д, с, в із голосієюю (тіло, сіно, вілля і т. д.), де галчани хочуть наслідувати літературну вимову наддніпрянців (лімнякий друголосний) і сиджують на тверду вимову цих приголосних (святій, тіло, сіно) перед „і“. Виходить карикатура замість „літератури“. Отже краще хай галчани вимовляють складні: сі, лі, ті, ді, ці — мяко, ніж твердо, коли нам тяжко вимовити це швидко, 3) Гаряче заохочує

автор нашу інтелектуальність дбати про милозвучність (ефонію) нашої мови, що від тим оглядом дорівнює найкращим мовам світу: еспанській, італійській. Мене дуже мило враило, коли я цей погляд „почув“ від українця (перший цю нашу милозвучність із натиском виразив Головацький 1818 р.), але від поляка, небуденного поета-неороманіка, Тадеуша Міціньського в 1908 р. у Львові.

Отже треба нам доконче: а) „і“ чергувати з „й“, б) „у“ чергувати з „в“, в) додавати назву „і“ до слів, що починаються на дві-три приголосні, як це во зворушливо сумлінністю зберігають у своїх гворах такі місці стилю й мови, як: Куліш, Мирний, Гріченко, Рильський і т. д.

Таксамо „би“ заміняємо на „б“

„же“ „ж“

„о“ „о“

„іа, во“

відповідно до того, чим кінчається попереднє слово: голосієюю, чи приголосієюю. 4) Підкреслює автор теж дуже важливу ознаку нашої мови в порівнянні з російською і польською: її голосієють (зазалеко, суд, книжка — звучать)

тимуть у нас, українців, із виразним: а, д, ж, тобто во звуками давніми перед глухими, або на кіці складу). 5) Багато місця присвячує Д-р Рудницький дуже важливій справі, а саме: літературному наголосові. Вертається до цього питання тричі в звучні, словосмічні і слівні. Краще було вібрати разом в одному пункті. Подає автор чимало слів найвизначніших, уживаних із наголосом неправильним, і побіч них ті самі в правильним наголосом. Багато тут навчить пересічний інтелект, неодаго й „україноц“.

Тільки одне повинен був автор безумовно зробити в зв'язку з питанням про наголос: повинен був подати найосновніші правила українського літературного наголосу: іменників, прикметників, займенників, числівників, дієслів, прислівників. Це було б сто відсотків корисніше, ніж подавати на кіці своєї студії свою, схвалену тов. ім. Шевченка у Львові граматичну нову терміналогію. Та остання справа — річ спеціалістів-граматиків і до такої розвідки, як ця, безумовно не повинна належати.

(Докінчення буде).

Зі спорту

ЗА ПЕРШЕНСТВО ОКРУЖИ

„Хортиця“ — „Богун“ 2:0 (2:0)

Станиславів, 28. VI. Єдині змагання у Станиславові принесли перемогу господарям, які крім виграної нічого більше ні себе не дали. Мусимо сказати, що сьогоднішня дружина — це наче тінь давньої „Хортиці“, яку ми оглядали минулого року осією, чи навіть уже весною. Вислід цей не новий відносив нас до перемог гри (міг бути куди крапцій), а це тому, що жодна зі сторій не могла використати багату догдних позицій. „Хортиця“ безліч матчів подіє до двох воротарів протівника „Богун“ вибув стріляв нова ворота. На цьому місці треба звернути увагу на незвичайні крики на триці. У „Богун“ — це сумне програмове, а в „Хортиці“ це неприємна новість. З цим треба без огляду боротися. В першу чергу повинні звернути на це увагу проводи окремих клубів, а коли це не може, тоді повинен виступити на це сам Ресерат Сулізнацтва й Дисципліни, щоб цього вже на другий раз не було. Ворота здобули Вагрі і Влашин М. Суддював п. Кардан.

„Вихор“ — „Бескид“ 1:0 (1:0)

Якниця, 28. VI. Змагання ці, крім великого заінтересування, мають велике значення при устійненні першуну групи. По зав'язаних змаганнях переможця вийшла господарі Ворота здобули М. Панчук. Суддював п. Накочний.

„Буй-Тур“ — „Прут“ 3:1 (0:1)

Делятин, 28. IV. Гостица „Буй-Тур“ в Делятині принесла зовсім заслужену перемогу гостеві. Гра досить гарна, велась увесь час у спокійній атмосфері. У першій половині гра вирізняла. В цьому часі Войчук добуває провадження для „Пруту“. Після перерви передавав „Буй-Тур“, здобуваючи троє воріт зі стріля Шалак (2) та Куцко (1). Найслабшою лінійою гостеві був напад. Про це також говорив факт, що всі ворота мали ці стріля помічі. Суддював мгр. Герасимюч.

„Пробія“ — „Черник“ 1:1

Павелче, для 28-го червня 1942 р. „Черник“ виніс цінний пункт із горачого терену в Павелчі. Перша половина минає при рівноборній грі. Друга ведеться на волі „Черника“ без вирішного результату. Ворота здобули: Вурчинський для гостеві і Серебрянський для „Пробіи“. „Пробія“ не використала гарного. Суддював п. Панашів.

ТАБЕЛЯ

Група I	1.	„Вихор“	2	4	10:7
	2.	„Бескид“	3	4	8:8
	3.	„Буй-Тур“	2	2	4:4
	4.	„Чайка“	2	2	4:10
	5.	„Прут“	3	0	8:11
Група II	1.	„Заграва“	2	4	12:0
	2.	„Черник“	3	3	10:12
	3.	„Хортиця“	2	2	4:5
	4.	„Богун“	2	2	2:3
	5.	„Пробія“	3	1	4:6

Через ту бандуру...

Українська пісня й бандура, це справді шість таке дитине кожному українцеві, а рівночасно хвилююче й дороге серцю кожного українця, що годі собі його без цього уявити. Українська пісня й бандура — це найдорожчий скарб і наша гордість, тому й не дивно, що Каведо Київських бандуристів всі українці в такому ентузіазмі вітають всюди, де вона ве показується. Ось наприклад про її гостинний виступ у Рівному вазеза „Волхв“ так пише:

„16 і 17 червня Рівне стоїть під знаком київських бандуристів. Прекрасна звучна і барвиста група, яка своєю появою зворушила і схвилювала все живе цієї частини нашої широкої землі.“

Бандуристи! Чули ви? А коли, а де, а що грали? Ці запити спливають і не даремно. Бандуристи з самого Києва, справжні, автентичні, дбайливо і старанно вібрани з всіх просторів України. Своєю появою вони відрали висіть між нас шматок Історії, шматок минулого... Часом сумного, часом трагічного, часом і славного мов той Морозенко, що бився в ворогами дошкульно. Своєю появою вони висіть між нас чар і запах нашого слова, нашої пісні, тієї самої, що так легко і так славно пориває нас з собою туди, де ширіє, де розмах, де справжня воля і справжня краса.

Ой у місті славнім Богуславі... Там гуляє Вондарівна, Як та лаша павла...

І дуже, дуже гарно, що та бандура оповідає нам про ту „шпину паву“. Звуками і словами... Про ту, яка так гідно, так гордо відповіла наву Каньовському.

Не тобі то пан Каньовський, Мене цілувати“...

Так, а сильні в тих звуках душі, щирості і мудрості... Живе все те, хоча давно минуло, хоча світ повернувся на 180 ступенів, хоча вже суліякі літ по наших просторах ал очиний марксизм який з такою рафінованою старанністю гарячим залізом вишків все, що народне, що нам близьке, рідне і святе. Яке щастя, що йому не вдалося „облялучити“ та до кінци „зачастуштити“ наші козацькі думи, марші, жарту, наші вільні, соціальні пісні, наші буїні та широкі мелодії, в яких „реве і стогне Дніпр широкий“, в яких плач і сміх і ова душі живої волякого народу.

Ой покій покій та буїносенький Та й понад мосооремі! [вгтре

Чуєте цю мелодію? Пі розум, П порив... Десь там хвилями Чорного моря!... Ех, славні, славні князе! Ми вам вдячні, тричі вдячні за Ваші пісні, за Вашу музку, за оту преславну бандуру, через котру не одні „бандуристом став“. Співайте, грайте, звуками лийте всім невирієним, всім ослабленим, всім безсильним віру, силу бадьорість і думку роуму. Будьте кобзарями!...

Хочеться за те все потиснути в вдячність руку всім тим бандуристам з їх художнім керівником Назаренком та їх адміністратором Приходьком... Всім солістам і всім, хто допоміг цій капелі серед тяжких воєних обставин вирушити в дорогу, нести між громадянство нашу чудову, нашу велику і вічну пісню“.

„13 і 14 червня капеля бандуристів ім. Шевченка виступала у німецькому домі в Рівному, де її виступи мали великий успіх. Крім виступів бандуристів у програмі концертів виступила також Рада Лисенко, вичуча відомого українського композитора Миколи Лисенка. Піаністка володіє доброю технікою, особливо великий успіх здобула вона майстерним виконанням „другої української рапсодії“. Також соліст Шереметівський з Київської опери хороше виконувала Арію „Батерфляй“. Баритон Пономаров відзначив своїм культурним і сильним голосом українські народні пісні та арію з опери Лисенка „Тарас Бульба“.

Підготовка атентату на Гайдріха

Переведене слідство у зв'язку з вбиттям обергрупенфюрера Гайдріха виявило, що атентант цей виконали дві особи; Як Кубіс — селянин зі села Унтер-Вілламовіц, який кинув бомбу і другий: Йосиф Габчік — зав. магазину хем. фабрики в Сілааїні, що стріляв із машинної вистоді.

Оба ці замаховці були старшинами ніхотних частин б. чесько-словацького війська. Після об'являття Німеччиною протекторату над Чехією і Моравією — емігрували вони до Англії, звідки вночі 29 грудня 1941 року привіз їх в околиці Пільзна далекосажний бри-

тійський літак. Там приземлялись вони при допомозі легіондів. Такими ж літаками прилетіли і в подібний спосіб приземлялись в околиці Подєбрвд ще й інші їхні товариші. При допомозі різних чеських родин знайшли вони поміч і підтримку та навзвзали вкортці між собою сполуку.

Атентат — як виязало слідство — був досвідно опрацьований. При допомозі й спідділанні різних чеських громадян, що їх в міжчасі заарештовано — атентат виконано 27 травня н. р. Вже 17 червня н. р. правляча поліція відкрила замаховців, а теж і місце їх перебування. В ранніх годинах 18 червня окружено одну з правієх церков — місце перебування змовників — і в перестрілці, яка відбулась між обома сторонами вбито багато змовників, в тому ж часі й обод агентівчків.

Визначену нагороду 20 міль. рейхмарок вилачено багатьом чехам, які причинились до вкортці змовників.

УВАГА КОЛЬПОРТЕРИ!

На підставі ухвали Українського Округного Комітету і Комісаричного Зараду Публіграфтресту в Станиславові, кожний кольпортер є зобов'язаний зложити напорід 2-тижневу навцію за побрані часописи „Станиславське Слово“, відповідно до замовлених чисел.

Хто до 1-го липня н. р. не викрінає належності за одержаним дотепер часописом і не зложить навцію — стримасмо вислаку.

АДМІНІСТРАЦІЯ.

ГОСПОДАРСЬКИЙ КУТОК.

Організуйте школи для сільської молоді

Найгрантвичніші для нас це т. зв. народні сільсько-господарські школи з спеціальними відділами для хлопців і дівчат. Навчання в цих школах тривають 2 роки. Обов'язок відвідувати ці школи має вся сільська молодь, яка закінчила народну школу і працює на батьківському або чужому сільському господарстві до 18 року життя. Навчання відбувається один раз на тиждень через 6 годин. Подія години: одна година реалії, три години сільського господарства, одна година кореспонденції, одна година математики. В дівочих відділах вивчають хатнього господарства, варення та шиття.

На осідок такої школи вибирається центральне положення місцевість, щоб молодь сусідніх сіл, віддалених не більше 5 км, могла доходити до школи. Обов'язок удержати такі школи мають волості (будинки, адміністраційні видатки, уладження, опал та оплата служби). Учителів оплачується з державних фондів.

Можна організувати також городничу школу, де навчання відбувається з ділянок городництва та садівництва. Поза тим з подібного програмою як інші с. г. школи з тим, що навчання триває один рік більше, себто 3 роки.

Волостні управи повинні подбати, щоб у своєму районі організувати таку кількість шкіл, щоб у них могла вчитися вся сільська молодь, яка обов'язана відвідувати народні с. г. школи. Треба старатися, щоб такі школи приміювати при зразкових господарствах, щоб молодь відвідуючи школу могла наглядно бачити і слідкувати працю та висліді правильної господарки. Для цього є тепер великі можливості. Багато сільських господарств можна в порозумінні з німецькою владою віддати для цілей с. г. шкільництва. Треба лише справу серйозно підготувати і предложити владі конкретний проєкт.

НОВИНКИ

1 ЛИПНЯ 1942

СЬОГОДНІ —
СЕРЕДА: Леонтія муч.
ЗАВТРА —
ЧЕТВЕР: † Юди Тад. ап.
ПІСЛЯЗАВТРА —
П'ЯТНИЦЯ: Методія епм.

Літературний вечір у пошану Івана Франка. Заходом Реферату культурної праці при УОК у Станіславові відбувся в суботу 27 ц. м. у год. 7-ї увечері у сільці УОК літературний вечір в нагоди 26 роковин смерті Великого Каменяра. Сама програма була доволі багата й цікава. До найцікавіших точок цього літературного вечора очевидно треба зачислити розповідь проф. Тараса Франка про свого Великого Батька, яка зробила на присутніх дуже тепле і приємне враження, тому що була виголошена щиро й безирегіонально та затронула багато дуже цінних питань. Між іншим Тарас Франко підчеркнув у своїй розповіді корінно-український стародавній рід Франків (притягуючи про достовірні документи на це), батькову скромність і велику любов до свого народу, а якої черпав усе нові й нові сили для своєї творчої праці на те, щоб нам у спадщині залишити свої дорогі душі надбання. Як мені цікаво виголосив свій реферат п. з. „Франко й Шевченко“ — проф. Юлія Чайковський, де характеризуючи подібності й розбіжності обох Великих Дух, підчеркнув небувалу геніальність Франка. Директор І. Ставничий знову, у своєму рефераті під заголовком „Національно-політичний світогляд творчості Івана Франка“, розвіяв усі сумніви про якийнебудь інший, а не український національно-державницький світогляд Івана Франка, підчеркуючи його патріотизм до свого народу, для якого жав і творив до кінця життя. Поодинокі поетичні твори Великого Поета віддекламували І. Гаушевська, дир. Т. Ліськевич і пан Кемпа, а яких на вирішення заслуговав декламація І. Гаушевської та дир. Т. Ліськевича.

Дві цікаві новинки. Як довідуємося в Філі Концертного Бюро, в першій половині липня має відбутися в Станіславові кілька цікавих ігор. Найперше відбудеться Вечір Оперних Арії при співучасті відомого українського тенора, члена Мюнхенської опери п-на Русака, який своїми виступами в краю здобув собі вже чималу славу. Опісля в Станіславові гоститиме ансамбль Львівської Хорової Балетної Оперу. За подобицями слідкуйте в нашій газеті.

Перший виказ декларацій на студентський фонд при УЦК через станіславський Відділ КОДУС-а: Вабій Михайло — 20 зол., Твердохліб Макола — 25 зол., Снігурович Северія — 50 зол., Шеремет Петро — 20 зол., Ласяк Іванна — 40 зол., Стрийський Богдан — 50 зол., Інк. Скоцополь Роман — 20 зол., Литишевський Євген — 15 зол., Козьчук Іван — 20 зол., Ліськевич Анна — 10 зол., Гуляк Михайло — 250 зол., Пилипчук Іван — 50 зол., Лопатинський Тарас — 50 зол., Буджизовський Євген — 50 зол., Маронюк Мирослав 50 зол., д-р Белей Іван — 5 зол., Будановський Константин — 10 зол., мгр. Сенютювич Ольга — 10 зол., Сенютювич Василь — 10 зол., д-р Ленець Володимир — 10 зол., д-р Припхан Софія — 10 зол., д-р Стефанюк Володимир — 10 зол., д-р Когутяк Володимир — 10 зол., д-р Гробельна Олена — 10 зол., д-р Макошичук Оксана — 10 зол., Одноразові пожертви: Інк. Рубель І. і Ска — 300 зол., Інк. Рубель Іван і Амаля — 300 зол., Дайчаківський Пантелеймон — 10 зол., Драганч Степан — 10 зол., Юрчишин Микола — 10 зол., Пругатар Дмитро — 10 зол., Нагнибіда Володимир 10 зол., Войчук Дмитро — 10 зол., Хрєбатиш Михайло — 10 зол., Балай Михайло — 10 зол., Галушак Василь — 10 зол., Черепак Григорій — 10 зол., Паста Олекс — 10 зол.

Створення колегії суспільної опіки при УЦК. Дня 16 червня відбулося перше засідання Колегії Суспільної Опіки при УЦК. Відкрив його Провідник УЦК проф. В. Кубійович у прийнятті і свого заступника, Голови Львівського Відділу УЦК др. К. Паньківського та виступав коротко вагу Суспільної Опіки у теперішній ситуації. Заступник керівника Відділу Суспільної Опіки др. Саноцький відчитав правильник Колегії та у довшому рефераті познайомив присутніх зі завданнями свого Відділу. Як виходить з правильника, Колегія має на меті притягнути громадство до тіснішої співпраці з УЦК в ділянці Суспільної Опіки. Вона буде намічувати працю в тій царині, слідкувати за пра-

цю, опіділати у вишкoлі відповідних фахівців, слідкувати за можливостями поширення поодиноких ділянок Суспільної Опіки та урухомлення нових і т. д. та помагатиме Відділові Суспільної Опіки, як дорадчий орган. Колегія поділиться на Комісії для поодиноких ділянок Суспільної Опіки народиого адороння, бурс, стипендія і т. д. Покищо є дві Комісії: Допомоги Українському Студентству та Допомоги Полоненням. Подібні завдання матимуть Комісії Суспільної Опіки, що повстануть при Українських Окружних Комітетах. Після реферату відбулася гутірка, в якій прийнято ближче познайомитися з поодинокими ділянками праці Відділу Суспільної Опіки та завданнями Колегії.

Українське видання Денника Розпорядків. На численні запити читачів повідомляємо, що Денник Розпорядків для Генерального Губернаторства виявляється від 1 серпня 1941 р. українською мовою, а від 1 січня 1942 у німецько-українському виданні. Передплата цього корисного органу — чвертьріччю 12 зол., уже з коштами пересилки. Поодинокі числа — за кожний листок: 0 20 зл. Замовлення спряжувати до видавничої станції для Денника Розпорядків Кракау 1, поштова скринька 110. Водночас можна вислати і влати на поштове конто Варшава Нр. 400. (тн.)

Зміни назв місцевостей в Генерал-губернії. Від дня 7 травня ц. р. на території області Галичина обов'язує такий розпорядок: „Про устаткування німецьких назв місцевостей і про зміну назв місцевостей у Генералгубернії (перейменування й зміна правопису) рішає Уряд Генералгубернії (Відділ Внутрішніх Справ). Його рішення стає важке, оскільки не постановляється інакше, другого дня після проголошення в Урядовому Деннику для Генералгубернії. (тн.)

Права обезпечення у Суспільній Обезпечальній підчас недуги. Обезпечення на випадок недуги передбачає: безплатну лікарську поміч, ліки, шпитальне лікування, засоби перенесення і засоби проти каліцтва. Хворобова допомога Суспільної Обезпечальні вносить 80% пересічного заробітку з часу 18-тижневого zatrudнення. Її виплачують за кожний день стверженої неадібности до праці, починаючи від четвертого дня. Допомогу виплачують теж за неділі й свята. У випадку шпитального лікування сімейні обезпечені одержують домашню допомогу в висоті половини хворобової допомоги, безсімейні в висоті 1/5 хворобової допомоги. Право на ті допомоги прислужує обезпечення на час 26 тижнів у поодинокому випадку недуги в тим, що лікарська поміч прислужує обезпеченому з хвилиною, коли почав працю, а хворобова допомога щойно після 4-х тижнів від хвилини обезпечення. Ці обмеження не відносяться до осіб, що стараються про допомогу а причини випадку після праці, або захворювання гострою пошесною недугою. Учні, термінатори, практиканти, як теж родичі й своїми працедавцями, що не одержують винагороду, підчас недуги, полученої з неадібністю до праці, не одержують хворобової допомоги. Так само не одержують хворобової допомоги: а) фізичні працівники, якщо вігідно зі службовими приписами, або збірною умовою одержують підчас недуги від працедавця повну винагороду, б) умові працівники не мають права до хворобової допомоги за час, у котрому вігідно з законними приписами прислужує їм право до повної винагороди від працедавця. (тн.)

Зміни в розпорядженні про посідання зброї. У ч. 33. Денника Розпорядків Генералгубернії поміщено зміни, що відносяться до карного поступовання у випадку порушення розпорядку про посідання зброї у Генералгубернії з дня 26 листопада 1941 р. Найважливіші такі постанови: „Посідання пальної зброї, мушкетів, ручних гранат і вибухових матеріалів без окремого дозволу влади є заборонене. Хто вийде в посідання таких предметів, має негайно віддати їх у найближчий службовий станції Німецької Поліції. Нешімі, котрі посідають без дозволу палну зброю, мушкеті, ручні гранати, або вибухові матеріали, будуть покарані смертю. Хто одержить відомість про те, що невімець посідає без дозволу палну зброю, мушкеті, ручні гранати, або вибухові матеріали, котрих посідає в йому невинний, знаходиться десь без відома влади, буде покараний смертю, якщо не донесе про те владі. Замість каря смерті слід покарати тяжкою визинею, або в'язницею, якщо віддано зброю вправді пізніше, але добровільно, ваки складено

донос на винуватця, або ваки розпочато проти нього слідство. Таке саме елугінення каря наступас тоді, якщо перед складенням доносу, або розпочаттям слідства вложено донос так вчасно, що влада входить у посідання предметів, ваки повсталася якась шкода. (тн.)

Не відвідувати переселених дітей. Батьки дітей, яких переселено в заможні околиці відвідують їх масово і цим сирочинкують великі клопоти опікунам дітей, мужам довіря і Українським Окружним Комітетам та Делегатурам. Український Центральний Комітет просить до вдома, що всі переселені діти мають якнайкращі умови побути, в адороні і заловлені. Різночасно УЦК остерігає.

щоб батьки заохали госяких відвідувань. бо в протипавому випадку Українські Комітети відсилатимуть доміг тих дітей, яких відвідує хтось в рідні. Українські Окружні Комітети і Делегатури не мають ніякого обов'язку опікуватися батьками і ріднею переселених дітей. (тн.)

Відповідальний редактор:
Др. Антін Книжницький.
Видавництво: Українське Видавництво часописів і журналів для Дистрикту Галичина Львів. — Редакція: Станіславів, вул. Леся Українки ч. 8/1. тел. ч. 16-68, Адміністрація й еспедиція: Станіславів, вул. Адольфа Гітлера ч. 19. тел. ч. 18-68.

Самоучок німецької мови. Лекція XXII.

Ich werde morgen meinen Freund besuchen. Завтра відвідаю мого приятеля.
Wirst du allein zu ihm gehen? Чи відеш сам до нього?
Nein, mein Bruder wird mich begleiten. Ні, мій брат буде мені товаришити.
Wir werden dort spielen und singen. Будемо там бавитися і співати.
Werdet ihr aber auch artig sein? Але чи будете також чмені?
Gewiß; die Eltern meines Freundes werden mit uns zufrieden sein. Навпевно; батьки мого приятеля будуть а нас вдоволені.

Час будучий (майбутній) дієслова: sein=бути.

Однина	ich	werde sein	буду
	du	wirst sein	будеш
	er, sie, es	wird sein	буде
Множина	wir	werden sein	будемо
	ihr	werdet sein	будете
	sie	werden sein	будуть

Час будучий (майбутній) дієслова: machen=робити.

Однина	ich	werde machen	буду робити
	du	wirst machen	будеш робити
	er, sie, es	wird machen	буде робити
Множина	wir	werden machen	будемо робити
	ihr	werdet machen	будете робити
	sie	werden machen	будуть робити

Пам'ятай! begleiten товаришити (комусь), супроводити когось — begleiten стоїть з четвертим відмінком: ich begleite den Bruder товаришу братові (супроводжую брата); zufrieden sein бути вдоволеним: ich bin mit dem Bruder zufrieden я вдоволений з брата.

Переклади на українську мову:
In einigen Monaten wird wieder der Frühling kommen. Die Bäume werden wieder grünen, die Blumen werden blühen, die Vögel werden singen. Wir werden oft spazieren gehen, wir werden auf den Wiesen spielen und Schmetterlinge fangen. Die Landleute werden die Äcker bebauen. Die Hirten werden die Kühe auf die Wiese führen.

Переклади на німецьку мову:
Піду завтра до міста. Моя сестра буде мені товаришити. Там будемо купувати книжки. Сестра відвідає також свою приятельку. Там будемо бавитися і співати. Вечером вернемо домів. Я поможуся і воложуся до ліжка.

ОГОЛОШЕННЯ

Вже появилася в друку методичний підручник для 2-ої і 3-ої класи „ДО СОНЦЯ“ збірка казок, оповідань і віршів. — — — — —
Ціна 3.50 зол. Книгарням нормальній рабат.

Замовлення:
М. Самоверський, Станіславів (1-10) вул. А. Гітлера ч. 19.

Передплатники!

Передплата „Станіславського Слова“ на місяць вносить:
при відборі в Книгарні 2.60 зол.
із доставкою домів . . . 3.10 „

Передплату вголосувати усно, письменно, або телефонічно в Адміністрації „Станіславського Слова“: Станіславів, вул. Адольфа Гітлера ч. 19. (Українська Книгарня). Телефон ч. 18 63.

Уважною загублено посвідку Емісійного Банку в Станіславові на вложенні банкноти Банку Польського з травні 1941 р. в квітці 129 зол., на прізвище Луцький Михайло, Тасьменевичана.

Увага Після- і Передплатники!

Вирівнюйте належність за попередні місяці і сплачуйте передплату за місяць липень.
З днем 1-го липня ц. р. рішуче перестанемо вислати часопис на кредит.
АДМІНІСТРАЦІЯ.